Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведай орган

№ 283 (2283) | 1940 оной декабриин 7, суббото | СЭН 10 МҮНГЭ

В. Маяковскын зохёолнууд—китад хэлэн дээрэ

Советскэ уранзохёолшодой союзай гадаадын комисси болбол Владимир Маяковскын зохёолдо туйлай ехэ hонирхол гаргадаг тухай мэдээсэhэн бэшэг Китадhаа абаба. Юньнань дээрэ „Дэчжэн-Вень-и" („Ниитэ олоной литература") гэhэн литературна журнал гаргагдажа эхилбэ. Тэрэнине суута поэт Эми Сяо гэгшэ редактировална. Тус журналай түрүүшынь номер хадаа агуухэ советскэ поэдтэ, Маяковскодо зорюулагдаhан байна. „Нүхэр Ленинтэй хөөрэлдөөн", „Зүүнэй Марш" ба бусад шүлэгүүд Китад хэлэн дээрэ оршуулагдан толилогдобо. „Маяковскотой зүбөөр танилсаха" гэhэн Эми Сяогой статья угаа hонин байна.

Маяковскын тухай хэдэн статьянуудые толилhон, „Вень Сюэ Юэбао"(„Литературна hара бүриин журнал") гэhэн журналай тусхай номер Чунцин дээрэ гаргагдаба. „Маяковскын шүлэгүүдые яажа уншахаб" гэhэн Н. Асеевэй статья энээн соо бии. „Нүхэр Неттедэ—пароходто ба хүндэ гэhэн шүлэгэй, „Ьайн!" гэжэ поэмын зарим хубинууд ба бусад оршуулганууд энэ номерто толилогдоhон байна.

Маяковскын тухай критико-библиографическэ очеркнууд ба статьянууд Китадай бусад журнал дээгүүр мүн толилогдоhон байна.. (ТАСС).

Ажалые звеногой ёhоор эмхидхэлгэдэ шууд орое!

Арадуудай агуухэ вождь нүхэр Сталин болбол «ойрын 3-4 жэлнүүдэй торшо соо тарялангай гектар бүриhөө дунда жэшээгээр 12-13 центнер ургаса хуряажа, жэл бүри 8 миллиард пуд таряа үйлэдбэрилгые туйлаха» асуудалые ВКП(б)-гэй XVIII историческа съезд дээрэ табяа hэн.

Тус лозунг хадаа бүхы партиин, Соведүүдэй оронoй, бүхы колхозно таряашадай хүдэлмэриин хүндэтэ зорилгонь болоо.

Алтайн хизаарай колхознигууд-ефремовецүүдэй жэшээгээр, үндэр ехэ ургасын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэржэ захалhан юм.

Мүнөө, манай республика дотор ефремовскэ 555 ба сагүргэлжын 1219 звенонууд бии. Тэндэ 15914 хүнүүд, тэдэнэй тоодо 4595 ефремовецүүд хүдэлмэрилнэ. Ажалые звеногой ёhоор эмхидхэhэнэй ашаар, хэдэн мянган центнер нэмэлтэ тарян абтаба.

Ажалые зүбөөр, звеногой ёhоор эмхидхэн, колхозник бүхэнэй харюусалга ба дисциплиные дээшэлүүлжэ, газарые hайтар элдүүрилээд байбал, элбэг дэлбэг ургаса туйлагдаха байhань ефремовецүүд, стахановецуудай опыт дээрэhээ харагдана.

Зүгөөр, зарим (Баргажанай, Иволгын, Тарбагатайн ба бусад) аймагуудай хүтэлбэрилхы организацинууд энэ хэрэгтэ хайшахэрэгээр хандаhан байна. Тэндэхи хэдэн арбаад звенонуудынь түхэреэн жэл соо ажаллаха ёhотой аад, тарилгын хүдэлмэри дүүргэмсээрээ тарашаhан байгаа. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн райондо үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ эмхидхэгдэhэн звенонуудай заримань тарашоо. Тэрээнhээ боложо, агротехническэ хэмжээябуулганууд хүсэд бэелүүлэгдээгүй байха юм. Гадна, зарим колхозуудай («Сэрп ба Молот», Чапаевай нэрэмжэтэ ба бусад) хүтэлбэрилэгшэд болбол звенонуудай члейүүдые гол ажалhаань таhалжа, ондоо хүдэлмэридэ табина. Имэнүүд фактнууд бусадшье нютагуудта үзэгдэнэ.

Мүнөө, нютагай хүтэлбэрилхы организацинууд болбол звенонуудай энэ жэлэй хүдэлмэриhөө зохихо вывод хэжэ, колхозой ажалые звеногой ёhоор эмхидхэлгы толгойлхо ёhотой. Юуб гэхэдэ, ехэ ба бага хэрэгүүдэй амжалтань ажалые зүбөөр эмхидхэлгэhээ, дисциплинэ шангадхалгаhаа дулдыдадаг. Тиин, колхозуудта ажалые зүбөөр эмхидхэлгэ хадаа звеногой хүдэлмэридэ байна гэжэ ефремовецүүдай опыдоор тодоруулагдаа. Ушар иимэhээ, ефремовскэ звенонуудые колхоз бүхэндэ эмхидхэжэ, ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэдхэлгын хүдэлмэриие агротехническэ заабариин ёhоор ябуулха хэрэгтэй. Мүнөө, поли дээрэ саhа тогтоохо, наг шэбхэ адхаха ба үнhэ, шубуунай аргал суглуулха —шухала зорилго ефремовскэ звенонуудай урда табигдана. Хүдөөгэй социалистнууд болбол ефремовскэ звенонуудые зүбөөр эмхидхэлгэдэ мүн лэ ехэ үүргэ эзэлнэд. Тэдэнэр, звенонуудай хүдэлмэриин түсэб зохёолгодо, ажал хүдэлмэридэнь туhалха уялгатай.

Гадна, баян ургасын мастернуудай опыдые бүгэдын шадабари болгохо асуудалые хоёрдохи ээлжээндэ табижа огто болохогүй. Элбэг ургаса хуряалгын түлөө тэмсэлэй эрхим дүршэлтэй болоhон ефремовецүүд манай эндэ олон. Серпиен Киселев (Заиграйн), Волкова, Куприянов (Бичура), Жамсаранов, Бадмаев Ч. (Хори) ба бусад түрүү ефремовецүүдэй нэрэнүүдынь республика дотор алдаршаа. К. В. Куприяновай хүтэлбэрилдэг, Бичурын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой звено болбол жэшээтэ ажалаараа суутай болоо. Энэ звено 1940 ондо: 56 гектар участок дээрээ саhа тогтоогоод, 908 тэргэ шэбхэ, 30 центнер үнhэ тарааhан ба газарайгаа хүриhыень hайтар элдэhэн байгаа. Үрэhээ гараар түүжэ шэлэhэн, гурба дахин триердэhэн ба гектар бүхэндэ 1,8 центнер тариhан юм. Тарилгынгаа бүхы хүдэлмэриие $1^1/_3$ үдэрэй торшо соо дүүргэбэ. Ургасын бултайжа эхилhэнэй хойдтээ табан хоногой үнгэрөөд байхада, шубуунай 5 центнер аргалые 6 центнер үнhэнтэй холижо адхаад, тэрэ дары хүнгэн борнойгоор борнойлоо. Хоёрдохи подкормконь кушениин (тарянай гол хадхалгын) үедэ, квадратна метр бүридэ 5 литр шэбхын шүүhэ адхажа, хэгдээ. Полиин буртаг үбhыень түүлгэ гурба дахин хэгдэбэ. Бичурынхид—зуун пудай ургасын түлөө мүрысөөе республика дотороо эхилэн үүсхэгшэд хадаа звенонуудай хүдэлмэриин түлөө түлэлтые ажалайнь результадhаа үндэhэлэн хэдэг байна.

—Баян ургаса абалгын «нюусань» юуб гэбэл: нэгэдэхеэр, ефремовскэ агротехникые hайнаар мэдэлгэдэ байна. Ушарынь, энэ агротехникэ—ямаршье хүриhэтэй газарта, сагай ямаршье уларилда элбэг баян ургаса хангадаг агротехникэ юм. Хоёрдохёор, агротехническэ хэмжээябуулгануудай бүхы комплексые бүрин бэелүүлгэдэ ба, гурбадахяар, ажалые звеногой гуримаар, зүбөөр эмхидхэлгэдэ байна — гэжэ, Бичурын АЗО-гэй ахалагша агроном, Хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагша С. С. Автушенко хөөрэнэ.

Мүнөө үедэ ефремовскэ хүдэлөөе хаа-хаанагүй улам бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхые парти ба правительство эринэ. Энэ хүсэтэ хүдэлөөн болбол жэл бүри 8 миллиард пуд таряа үйлэдбэрилхэ тухайда агуухэ Сталинай заабариие бодото хэрэг дээрэ шиидхэхэ хүсэлhөө үндэhэлөө. Энэ заабариие гүйсэдхэлгэ—партийна ба партийнабэшэ бүхы большевигүүдэй, бүхы колхознигуудай хүндэтэ уялга мүн.

Ажалые шэнээр, звеногой ёhоор эмхидхэлгэдэ шууд орое!

Ниитын-политическэ хүдэлмэри үргэдэнэ

ТАЛЛИН. (ТАСС). Республикын уездүүдэй партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд болбол hунгалтануудай бэлэдхэлдэ зорюулан, ниитын-политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлhэн байна. Выруск уездын агитаторнууд хадаа селонуудта гаража, Сталинска Конституци ба hунгуулиин хуули тухай хөөрэлдөө хэнэд. Иимэ хөөрэлдөөнүүд ехэхэн амжалтатайгаар үнгэргэгдэнэ.

— Болохоёо байhан hунгалтануудта таряашад хадаа ехэхэн hонирхол гаргана,—гэжэ Раквербскэ hунгуулиин округой селонуудаар СССР-эй Конституци тухай 15 дахин докладуудые хэhэн нүхэр Нурме гэгшэ хэлэнэ.—Тэдэнэр болбол Конституци тухай, hунгалтануудые үнгэргэлгэ тухай ба бусад союзна республикануудай ажабайдал тухай тон тодоор асуунад.

Тартуска уездэ hунгуулиин 176 участогууд байгуулагдаба. Эдэ хадаа арадзоной hууhан алишье пунктнуудhаа hунгуулиин участогуудта хүрэтэр табан километрhээ дээшэ бэшээр хараалагдан байгуулагдаа.

Партиин Петсерскэ уездын комитедэй дэргэдэ партийна кабинет нээгдэжэ, агитаторнуудтай ба хөөрэлдөөшэдтэй саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулна. Тус кабинет соо уншалгын таhаг бии. Тэндэнь ород ба эстонско хэлэнүүд дээрэ номуудтай библиотекэ бии. Советскэ Эстониин предприятинууд дээгүүр социалистическэ мүрысөөн үргэдхэгдэнэ. Ажалшад хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ hунгалтануудай үдэрые үйлэдбэриин шэнэнүүд илалтаар угтахаяа бэлэдхэжэ байнад. Мылэ шанагша «Ривьера» гэжэ завод болбол нэгэ hарын торшо дотор продукци гаргалгаяа 3 дахин шахуу ехэдхэhэн байна. Октябрь соо үдэртөө 1 мянган килограмм мылэ гаргаhан ба ноябрь соо—2800 килограмм гаргаба.

Нарвска бүдэй фабрика дээрэ олонстаночнигуудай тоо ургана. 40 мянгаhаа дээшэ ткачиханууд болбол хоёр станогууд дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэрэй жэшээе мүн бусад олон эхэнэр хүдэлмэрилэгшэд халан абаhан байна. Коллектив болбол жэлэйгээ планиие болзорhоонь урда—декабриин 15 хүрэтэр дүүргэхын уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Борис Михайлович Шапошников — Советскэ Союзай Маршал, СССР-эй Оборонын Арадай Комиссарай орологшо.

(ТАСС-ын фото)

Олзоборилгын, түмэрзамай училищинуудта ба ФЗО-гэй hургуулиинуудта

МОСКВА, декабриин 2. (ТАСС) Л. М. Кагановичын нэрэмжэтэ 1-дэхи подшипнигэй заводой hуралсалай комбинадай байhан гурбан дабхар гэрэй аудитори ба мастерскойе олзоборилгын № 2 училищын 1500 hурагшад эзэлээ. Декабриин 2-то үглөөнэй 9 сагта занятиин эхилhэнэй түрүүшын звонок туулдажа, 30 группа hурагшад hуралсалайгаа мастерскойдо, нүгөө 30 группань—аудитори соогоо таража hууряа эзэлэсгээбэд.

№ 32 группада раавнска 25 залуу колхозникууд hургана. Слесарна мастерскойе hурагшад тон ехээр hонирхоо. Тэдэнэй hонирхолдо хүхирэн, мастер Васюков түрүүшээр hуралсалайгаа план тухай хөөрэжэ, hуулээрнь тэндэнь хүдэлмэриинь hууринуудые олгобо. Тиин, hурагша бүхэндэ нэжээд брусо уудые барюулжа, яажа энээниие уралхые ойлгосотоогоор заабарилна.

Олзоборилгын № 2 училищада hуралсалай түрүүшын үдэр ехэ эмхитэйгээр үнгэрбэ.

* * *

Орджоникидзын нэрэмжэтэ станкозаводой ФЗУ-гэй база дээрэ байгуулагдаhан, олзоборилгын № 26 училищын 600 hурагшад декабриин 2-то hуралсалаа эхилбэ. Тус училищада hуралсал хоёр халаанаар ябуулагдаха юм. Ерээдүйн токарьнуудай группа металлай технологитой танилсажа эхилбэ. Тэдэнэй нэгэ группада түрүүшынь заняти дарханай хэрэгтэй танилсалгада хандуулагдаба. Хэдэн арбаад залуушуудые hургаhан, мэргэжэhэн мастернууд нүхэд Спиридонов, Клиин, Иванов ба Перегудов гэгшэд станогуудай шухала зүйлнүүд тухайда ба инструментээ зүбөөр хэрэглэхэ тухайда hурагшадтаа хөөрэжэ үгэнэд. Түрүүшын үдэрhөө эхилжэ hурагшадые дисциплинэдэ ба эмхитэйгээр хүдэлмэрилүүлжэ hургана.

* * *

КИЕВ, декабриин 2. (ТАСС). Олзоборилгын № 5 училищын 450 hурагшад аудитори ба үйлэдбэриин мастерскойе эзэлнэд.

Токарьнуудай таhагта. Станогуудынь жэгдэхэнээр жэрысэ табигданхай. Станок бүхэниинь тус бүридөө приводтой ба электрическэ гэрэлтэй юм. 9-дэ „Ленинскэ кузница" гэжэ заводай хүдэлмэришэн кадрнууд нүх. Гутман ба Куляк гэгшэд залуушуудые үйлэдбэриин нэргэжэлдэ hургана. Станогой байгуулалта тухай ба тэдэниие зүбөөр ажаллаха дүримые тон тодоор ба ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Училищын хайлуулгын, модельнэ ба бусад мастерскойнуудта занятинь эмхитэйгээр үнгэрөө.

Мүнөөдэр, Киев городой бүхы училищинуудта ба ФЗО-гэй hургуулинуудта hуралсал эхилбэ.

* * *

БАКУ, декабриин 2. (ТАСС). Азербайджанай олзоборилгын ба ФЗО-гэй hургуулинуудта hуралсалай жэл эхилээ. 10000 эди шүүд hургуулиин ба училищын томонууд 22 шэнэ гэрнүүдые эзэлбэ. hурагшадайнь дунда — нефтьшэдэй ба колхозник-стахановецуудай хүүгүүд бии. Разинг гэжэ посёлогтохи неф олзоборилгын № 1 училищада 2 мянга гаран залуу патриодууд hуралсана. Үсэгэлдэр, нефтиин үйлэдбэриин ерээдүйн мастернууд-операторнууд, үрэмшэд ба бусад—hуралсалайгаа үдэрэй гуримтай, элдэб станогуудтай ба инструментнүүдтэй танилсаба. Мүнөөдэр, хуушанай нефтьшэн мастернуудай хүтэлбэрилдэг hуралсалай группавуудта слесарна хэрэгээр теоретическэ занятинууд болобо.

Нефть урадхагшадые бэлэдхэдэг № 2 училищада нефтиин технологи тухай хөөрэлдөөе hурагшад ехэ hонирхолтойгоор сонособо.

ГУРБАН ТИРАЖ

Декабрь соо гүрэнэй урйhаламжын гурбан тираж гаргагдахань. 1938 оной урйhаламжын 15-дахи тираж декабриин нэгэндэ Москвада болобо.

Эндэ 11.503.200 түхэригтэ 17.040 шүүбэри наадагдаhан байна.

Мүн, эвэ үдэр СССР-эй обороные бэхижүүлэлгын урйhаламжын 12-дохи тираж Чимкентдэ эхилээ. Гурбан үдэрэй торшо соо 48.871.300 түхэригтэ 299 450 шүүбэри наадагдаба.

Табанжэлэй (2 дохи жэлэй гаргалга) урйhаламжын тираж декабриин 23-да Махач-Калада үнгэрэгдэхэнь.

Декабрь соо болохо эдэ гурбан тиражда бүхэдөө 1100000 шүүбэритэй, шүүбэри бүхэниинь--150 hаа 25000 хүрэтэр түхэригэй наадалга болоно.

(ТАСС).

АРТЕЛИИН УСТАВЫЕ НАРЯАР САХИХА

Хүдөөажахын артелиин Сталинска уставай ашаар манай республикын колхозууд угаа ехэ амжалтануудые туйлана, бүхэжэнэ, баяжана.

Колхоз бүхэн «...хүдөөажахын зэрзэмсэгүүдые ба мал худалдажа абахын тулада, мүн барилгын материалнуудые абахын тулада ба ондоо тээпэ хүлhэлhэн хүдэлмэришэдтэ түлэхын тулада зорюулан, хубаагдахагүй фонд байгуулна. Тарян ажалтай районуудта—колхозуудай мүнгэн олзын 12-hоо доошо бэшэ ба 15-hаа дээшэ бэшэ процентнь; техническэ культура таридаг ба малажалтай районуудта—15-hаа доошо бэшэ ба 20-hоо дээшэ бэшэ процентнь хубаагдахагүй фонддо оруулагдана» (хүдөөажахын артелиин уставай 12-дохи статьяhаа).

Гэхэтэй хамта, колхозно ажабайдалай нангин хуули бологшо энэ Уставые, илангаяа 12-дохи статьяень хазагайруулhан ушар зарим аймагуудта элирүүлэгдэбэ. Колхозой бүхы мүнгэн олзын 15-hаа доошо бэшэ ба 20-hоо дээшэ бэшэ процентнь хубаагдахагүй фонддо оруулагдаха ёhотой байтар, Кяхтын аймагта нёдной жэлдэ бүхыдөө 12,3 проц., Тунхэндэ—12 процентнь оруулагдаhан байгаа. Кяхтын аймагай, Усть-Киранска сельсоведэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз болбол мүнгэн олзынгоо миил 4,8 проц., Кабанскын аймагай «3-дахи пятилеткэ» колхоз—5,2 проц. томилhон байна.

Хубаагдахагүй фонддо нэгэшье түхэриг оруулаагүй аад, харин бүхы мүнгэн олзоёо ажалта үдэртэ хубаадаг колхозуудшье бии байха юм.

Артелиин уставые хазагайруулга хадаа колхозой саашанхи дэбжэлтэдэ hаад ушааруулна.

Колхозуудахи хубаагдахагүй фондые байгуулха, хадагалха ба гаргашалха тухайда хүдөөажахын артелиин устав дотор, тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй hүүлэй үеын заабаринууд соо тодо элеэр хэлэгдэнэ. Колхозууд болбол хубаагдахагүй фондынгоо мүнгые хүдөө ажахын банкда тусхай счет дээрэ бариха уялгатай. Колхозуудай мүнгэн олзын ургахатай хамта, тус счетдохи мүнгэнь нэмэжэ байха ёhотой. Тиин, эдэшье заабаринуудые зарим колхозууд хазагайруулна.

Артелиин уставай 12-дохи статьяе хазагайруулагшад хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха ушартай. Прокуратурын ба бусад органууд болбол энэ закониие эбдэгшэдтэй эрид хатуугаар тэмсэхэ уялгатайнь мэдээжэ.

Хубаагдахагүй фонд байгуулаагүй hаань кредит үгтэхэгүй гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ уридшалан hануулагдана.

В. ЕРШОВ—Хүдөөажахын банкын Б.-М. конторые эрхилэгшэ.

САҺА ТОГТООГТЫ, КОЛХОЗНИГУУД!

Саhа тогтоолго болбол ган гасуур районуудта баян ургаса туйлалгада шиидхэхы удхашанартай. Саhа тогтоохоло гансахан газарай шииг элбэгжэлэг бэшэ, харин олон жэлэй т римал ногоонууд үбэлэй янгинама хүйтэнhөө аршалагдадаг байна.

Угаа ехэ удхашанартай энэ хүдэлмэриие олон жэлэй ногоо ба намарай тарилга хэhэн полинууд дээрэ эгээ түрүүшээр бэелүүлхэ хэрэгтэй. Добо газарнуудта шүргэ халхануудые табижа, саhа тогтоохо шухала.

Нэгэ гектар газарта 100-120 халханууд табигдана. Саhа тогтоохо шүргэнүүдэй утань метр хахад ба хоёр метр, үндэрынь—нэгэ метр байха ёhотой.

Ганга жалгын хүр малтажа ба мүлhэ зөөжэ, саhа тогтоохо арга бии. Поли дээрэ соломо тараажа, саhа тогтоохо ябадал хориижологдоно.

Хабар халхануудаа хуряажа хадагалха хэрэгтэй. Хайлаhан саhанай уhые тараахын тулада hубагуудые малтаха ба борозда татаха шухала.

Саhа тогтоолгын удхашанарые сагнажа, энэ хэрэгые колхозууд оухэн үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай.

Ефремовскэ звенонуудай члейүүд болбол колхознигуудые тус хүдэлмэридэ олоор хабаадуулжа, агротехническэ энэ хэмжээябуулгын планиие заабол гүйсэдхэхэ хэрэгтэй.

А. Вахруков—БМАССР-эй Наркомземэй агроном

Партийна ажабайдал

ТООСООТО-ҺУНГАЛТЫН СУГЛААНҺАА ХОЙД ТЭЭ

Улан-Удэдэхи архиин заводой дэргэдэхи эхин парторганизациин хүдэлмэринь үнгэрэгшэ хабар болоһон тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ хангалтагүйдэ сэгнэгдэһэн юм. Тэндэ политическэ хүдэлмэри угаа һулаар ябуулагдадаг байгаа. Тиимэһээ, дурсагдагша суглаан дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудые дары усадхахын тулада хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Тэрэ гэһээр арбаад һара үнгэрөө. Энэ жэлэй декабриин 2-ой үдэр, эндэхи эхин парторганизациин хамтын суглаан болоҗо, тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ абаһан тогтоолнуудайгаа хэрзэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухайда хэлсэбэ.

Секретарь нүхэр Балдаевай элидхэл ба коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүдһээ мэдэхэдэ, багабэшэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Организацидахи 15 коммунистнуудынь (9 член, 6 кандидат) бултадаа үйлэдбэриин гол гол газарнуудта зүбөөр хубаарилан табигданхай, стахановска хүдэлмэриин эрхим жэшээнүүдые харуулан, авангардна үүргэнүүдээ дүүргэнэд.

Гадна, бухы 14 комсомолецуудынь стахановецууд ба ударнигууд болонхой.

Хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэһөөр ябуулагдадаг болоо. Тэрэнэй ашаар, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй июниин 26-най Указай удха хүн бүхэнэй мэдэрэлдэ хүргэгдэн, ажалай дисциплинэ бэхижэжэ эхилээ. Указай гараһанһаа хойшо хүдэлмэридөө гээгдэхэ ябадал хүсэд зайсуулагдаа. Ажалай бүтөөсэ элитэ дээшэлбэ. Мүнөө заводынь жэлэйгээ планиие 100 проц. дүүргээд байна. Илангаяа һүүлэй һарануудта (октябрьда—135 проц. ноябрьда—166 проц.) үйлэдбэриингөө даабаринуудые һайнаар гүйсэдхэбэ.

Зүгөөр, зарим коммунистнуудынь өөһэдынгөө политическэ хүмүүжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана. «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые» үзэхэ кружок (хүтэлбэрилэгшэнь Н. Балдаев) эмхидхэгдэһэн аад, тон муугаар хүдэлмэрилнэ. занятинь таһалдана.

Архиин заводой коммунистнууд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи дутуунуудые дары усадхажа, бүри ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Юм. ЦЫРЕНОВ.

ВКП(б)-гэй ОБКОМДО

ВКП(б)-гэй Бүрят-Монголой Областной комитет болбол:

Хэдэ-хэдэн учреждениинүүдэй хүдэлмэриие унагааһанайнь, гүрэнэй зөөриие өөрынгөө үмсэдэ хэрэглэһэнэйнь түлөө Н. А. Бардышевые ВКП(б)-гэй зэргэһээ гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Партийна организациһаа уг гарбалаа нюужа, партиие мэхэлэн ороһон В. В. Кутрынин гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Кабанскын Айкомой шиидхэбэриие баталаа.

Архидаһанай ба хулигантаһанайнь түлөө А. С. Байбородин гэгшые партиин членэй кандидадһаа гаргаһан, ВКП(б)-эй Яруунын Айкомой шиидхэбэриие баталба.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, 1940 оной июниин 26-най Указые хазагайруулһанайнь түлөө С. А. Олифиренко гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталаа.

Кандидатска карточкаяа хаяһанайнь, партийна ба гүрэнэй дисциплиные хазагайруулһанайнь, хүдэлмэридөө һогтуугаар ерэһэнэйнь түлөө Н. Б. Бернаев гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Партийна организациһаа таһарһан ба прогульщик И. З. Колесов гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталба.

Партийна билетээ хаяһанайнь ба городой парторганизациһаа өөрынгөө зоргоор гаража ошоһонойнь, архидаһанайнь түлөө В. Н. Прудков гэгшые партиһаа гаргаһан, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Партийна ба ажалай дисциплиные бүдүүлигээр хазагайруулжа судаар шиидхэгдэһэн Ж. Л. Бадмажаповые партиин членэй кандидадһаа гаргаһан, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталаа.

Партийна ба гүрэнэй дисциплиные хазагайруулһанайнь, членскэ түлбэреэ түлөөгүйнь ба архидадагайнь түлөө М. А. Сорокин гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталба.

Прогул хээд судаар шиидхэгдэһэн Н. И. Протопоповые партиин членэй кандидадһаа гаргаһан, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Гэмтэ ябадал хэжэ судаар шиидхэгдэһэн Д. С. Духанин гэгшые партиин членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталаа.

Гэмтэ ябадал хэжэ судаар шиидхэгдэһэн ба һамганайгаа уг гарбалые нюуһан П. И. Гранюк гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Партиин членүүдэй ба кандидадуудай учет хүтэлбэрилхэ тухайда ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй инструкциие хазагайруулһанайнь, партийна организациһаа таһарһанайнь ба прогул хэһэнэйнь түлөө Л.П. Загорский гэгшые партиин членһээ гаргаһан, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой шиидхэбэриие баталба.

9 һарын торшо соо членскэ түлэбэреэ түлөөгүй, парторганизациһаа таһарһан ба партида случайна ороһон, архинша И. М. Лошкарев гэгшые ВКП(б)-гэй зэргэһээ гаргаһан, партиин Яруунын Айкомой шиидхэбэриие баталһан байна.

Ажалай ба партийна дисциплиные бүдүүлигээр хазагайруулһанайнь ба саг үргэлжэ архидадагайнь түлөө Ф. И. Чулков гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, партиин Мухар-Шэбэрэй Айкомой шиидхэбэриие баталба.

Моридой зэмсэг тоногууд тухайда

Мориной зэмсэг-тоногууд, тэргэ, шарга г. м. болбол арадай ажахыда угаа ехэ удхашанартай. Зарим артельнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдынь колхозоймнай ажахы хүсэтэ машинануудаар хуяглагдаа гээд, унаагай хүсые тоодоггүй ба моридой зэмсэг-тоногуудые хайша хэрэгээр хаядаг, заһадаггүй ба шэнээр түхеөрдэггүй байха юм. Тэрээнһээнь боложо, зарим артельнүүдэй ажал хүдэлмэринь таһалдалда ороно. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз 436 моридойгоо миил 200-ень хэрэглэнэ, тиигээд гүрэндэ таряа тушаалгые мүнөө хүрэтэр унжагайруулжа байна. Хоринн аймагай, Дээдэ Худанай сомоной, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой дүшөөд моридынь хүллэгдэнгүй, бэлшэжэ ябана.

Тэрэшэлэн, тэргэ-шарга дархалалга хэдэн олон колхозуудта хэрэгсээгдэдэггүй байха юм. Шаргын үргэ, тэргыг арал, була ба бусад шухала зүйлнүүд бэлэдхэгдэнэгүй.

Колхоз, олзоборилгын артель бүхэн—дурсагдаһан дутуу дунданууднаа зохихо вывод хэжэ, хүдэлмэриин морид ба сарнуудта хүсэд хүрэхэ зэмсэг-тоног хангаха үүрэгтэй.

Хүдэлмэриин һулаһаа

ЗЭДЭ. **(Манай собкорһоо).** «Красный Партизан» артель аймаг дотороо эгээн гээгдэнги колхоз юм. Тус колхоздо хүдөөажахын хүдэлмэринүүд тон хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, үбһэ хуряалгын кампани аяар хоёр һараһаа үлүү унжагайрһан байгаа, тэрэшэлэн таряа сохилгоёо мүнөө хүрэтэр дүүргээдүй. Гүрэнэй урдахи уялгануудай дүүргэлтые ехээр удааруулна: 565 центнер үбһэ тушааха плантай аад, оройдоо 160 центнер тушаанхай. Энээн дээрэһээ харахада, «Красный Партизан» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Махаев болбол гүрэнэй интересэй түлөө заашье һаналаа табяагүй байна. Зоотехническэ барилгын планууд дүүргэгдээгүй.

Малажалдаа дулаан үбэлжэлгэ ба гүйсэд хүрэхэ тэжээл байгуулаагүй байха юм.

Колхознигуудай ажалай дисциплинэ тон һула. Социалистическэ соревновани, агитационно-политическэ ба ойлгуулламжын хүдэлмэринүүд ябуулагданагүй.

Тус колхозой коммунистнууд ба комсомолецууд болбол ажал үйлэдбэри дээрэ өөһэдынгөө түрүү үүргые харуулалгаар, партийнабэшэ колхознигуудта эрхим жэшээ болоногүй.

Ажалай дисциплинын һула дээрэһээ, колхозойнь зарим членүүд хамтын малнуудые наряар харууһалалгада тон хайхарамжа муутайгаар хандана. Энэ зунай үедэ колхозник Хороших Петр гэгшэ адуу харюулжа ябаха зуураа, унагалха гүү уһанда оруулжа алаһан юм. Мүн колхознигууд Фомитский, Галсанов гэгшэд хоёр гүүдые харууһа муутайгаар адуулжа үхэхын туйлда хүргэһэн байна. Мүнөө жэлдэ, аяар 8 унагалха гүүд шонодо эдюулэгдэһэн ба үхэһэн байна. Тиигээд, гэмтэдынь ямаршье хэһээлтэгүйгөөр далдалагдаад байдагынь тон гайхалтай.

Ц. Дамбиев.

Уужам талын дунда

Сайран харагдагша Сарьдаг үндэрэй наада уулануудһаа эхилээд, сэнхир номин Зэдэ голой эүүн эрье хүрэтэр, уужам үргэн Боргойн тала урагша хойшоо зэнхын, захагүй мэтэ хүхэрэн байдаг. Бушуу түргэн урасхалта булаг горихонуудаар элбэг энэ зузаан талын дунда, агуухэ Сталинай нэрээр артель хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэжэ байна.

Боргойн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз—Зэдын аймаг доторхи түрүү колхозуудай нэгэнь болонхой. Туйлаһан ехэ амжалтануудынь тус нютагай коммунистнуудай, партийнабэшэ большевигүүдэй нэрэнүүдтэй нягта холбоотой. Колхозоо миллионер болгохын түлөө большевистскэ тэмсэлдэ олонтоото түрүүшүүл—стахановецууд, ударнигууд урган гарана.

Оролдосото халуун ажалай эршэн соо орьёлон байдаг уран эгэшэг дуу нууд эхэ нютагайгаа энхэ тэнюун талые зэдэлүүлнэ. Колхоз тухайгаа каргалта һайхан байдал тухайгаа, түрүү солото хүнүүд тухайгаа дорюун хүхюун залуушууд дунгинаса татанад.

Хүдөөажахын энэ жэлэйгээ хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ, ВКП(б)-гэй Айкомой ба Аймсоведэй Гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан Тугые абаад байхадаа, колхозой түрүүлэгшэ-коммунист Дашижап Мункуевич Мункуев иигэжэ хөөрэнэ: «Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэйгээ ашаар алибүхы кампанинуудые, илангаяа таряа хуряалга, сохилго ба тушаалгаяа аймаг дотороо эгээ түрүүн дүүргэжэ шадаабди. Ажалта үдэртэ олзо-ургаса хубаалга һаяар эхилхэмнай. Мүнөө жэлдэ туйлаһан амжалтануудаа саашадань бэхижүүлхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэ, бүтөөсэтэйгөөр хүдэлмэрилхэ байһандаа найдуулнабди»—гээд түгэсхэхэдэнь, хажуудань һууһан жара тухай наһанай колхозник-үбгэн халан абажа, Улаан Тугаа өөһэдынгөө гарһаа юрдөөшье алдахагүйбди»—гэжэ нэмээд, согтой галта нюдөөр энеэбхилэн, ута гаанзаһаа утаа баалюулна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1940 оной үбэлые дүүрэн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Зоотехническэ барилгануудай план бүрин дүүргэгдэжэ, бүхы малнуудынь дулаан ба сэбэр байраар хангагдаа. Колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда коммунистнууд ба комсомолецууд олон. Фермэнүүдынь хүдэлмэрилэгшэдөөр хүсэд хангагданхай, тиигээд бүхы малнуудынь һайнаар харууһалагдана. Колхозой түрүүшүүлынь Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкын эрхим опыдые өөһэдынгөө ажал дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. ОТФ-е даагша Сали Ульзутуева болбол хэдэн жэлэй торшо дотор нэгэшье хурига үхүүлээгүй ба хонидоо тобир таргаар үсхэнэ. Фермэнь һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ олзо оруулаа. Энэ жэлдэ гүрэндэ тушааһан нооһонһоо 165123 түхэриг абаба.

Фермэнүүд дээрэнь үнэн сэхэ ба түрүү хүнүүд ажалладаг дээрэһээ, мал ажалые хүгжөөлгын 1940 оной түсэб: эбэртэ малнуудаар—106,2 процент, хонин ямаагаар—105 процент дүүргэгдөөд байна. Адуу моридынь атар тарган, гадна, жэлэйнь түсэб 100 процент гүйсэдхэгдэбэ.

Ажалай дисциплинэ үндэр хэмжээдэ үргэгдэнхэй ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана. Тэндэ арбан хоёр агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Эндэхи партийна эхин организациин членүүд бүгэдөөрэн агитаторнууд байгаад, колхознигуудаа коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхын тулада оролдолго гарганад.

Агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ, партиин Айкомой пропагандист нүхэр Алехин болбол ажалай дисциплиные бэхижүүлхэ хэрэгтэнь колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ туһална. Ойлгууламжын хүдэлмэри дэлгэрээр ябуулһанай ашаар, ажал хүдэлмэридэнь амжалтанууд туйлагдана.

Энэ жэлэй элбэг баян ургасые эрхим шанартайгаар хуряажа абаа. Гүрэндэ таряа ба продуктнуудые (тоһо, мяха, нооһо, картофель, капуста ба бусад) тушаалгаяа аймаг соогоо эгээ түрүүн дүүргэжэ шадаа. Мүнөө, үрэһэ хаалгаяа дүүргээд, ажалта үдэр бүхэндэ 4-5 килограммһаа доошо бэшэ таряа хубааханы. Колхознигуудынь амбараар дүүрэн орооһотой, торхоор дүүрэн тоһотой болохо байна.

Колхозой членүүдэй жаргалта хүхюун ажабайдалынь жэл ерэхэ бүри улам культурна, баян болоно. Тэдэнэр бултадаа ном бэшэг мэдэхэ болонхой.

Зүгөөр, нүхэр Мункуев, колхозойгоо центрые хүсэд культурна болбосон болгохо ябадалда анхарал багаар табиһан байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Колхознигуудайнь гэр байранууд хүсэд заһабарилагданагүй, шэнэ барилганууд үсөөн. Шэнэ клуб, бани гэхэ мэтые барижа, түхеэржэ шадаха бүхы аргабайдалтай байбашье, тэрэниие хэрэгсээнэгүй. Түрүүлэгшэ нүхэр Мункуев ба парткомой секретарь нүхэр Сандалов гэгшэд эдэ дутуунуудаа энэ дары усадхаха хэмжээ абаха ёһотой.

— Боргойн жабартай талада картофель, морковьнуудһаа байха модошье асараад һуулгаа һаа, ургахагүй юм гэжэ урдань хэлсэдэг байһан юм. Харин, мүнөө тэдэниие таридаг боложо байнабди. Ойрын жэлнүүдтэ эндэ картофель, капустануудһаа гадна, мүн яблока, груши гэхэ мэтын жэмэсүүдые ургуулха байһандамнай һэжэггүй гэлдэн, колхозой ефремовецууд ба герасимовецууд хөөрэлдэнэ.

Социалистическэ Бүрят-Монголой суута үргэн дайда сэсэг набшаар намаалан, гайхамшагта баялигуудаараа суурхана.

Ц. ДАМБИЕВ.

Харюусалгата редактор **Р. БИМБАЕВ.**

Үнеэдэй тугаллалгые жэшээтэ һайнаар эмхидхэхэ

Малажалай бригаданuудай ба фермэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тон харюусалгата саг—үнеэдэй тугаллалга эхилхэнь.

Энэ харюусалгатай үе соо үнеэдэй тулые бүрин һайнаар абахын тулада эрхим бэлэдхэл хэхэ шухала.

Манай колхозуудай олонхи фермэнүүдые хараад үзэхэдэ: түрэхэ үнеэтэ тон бага анхарал табидаг байха юм. „Шэргээд байһан үнеэдтэ шэмэтэй тэжээл эдюулһэнэй хэрэггүй"—гэһэн тон буруу һэдэлгэнүүд бии. Тэдэ, энээндэ хатуу сохилто үгтэнэгүй. Үнеэдэй түрэхын урда тээ тэдэниие зүбөөр харууһалха ба һайнаар эдеэлүүлхэ тон шухала байһан тухайда зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд болбол малшадай дунда ойлгуулалтын хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Хэрбээ үнеэдэй түрэхынь урда тээ һайса эдеэлүүлээгүй һаа, хожомынь, түрөөд байхадаа һүнь бага байхаһаа гадна, заримдаа тугалынь үхэдэг ба үлбэр баетай болодог. Ушар иимэһээ, элүүр тобир түл абахын тулада, тугаллаха үнеэдэй шэргээд байха үедэнь имагта ехэхэн анхаралаар хүреэлхэ хэрэгтэй.

Үнеэдэй шэргээд байдаг үень—нормальна байхадаа 50-60 үдэр үргэлжэлдэг юм. Гэбэшье, бэе һайн ай, тобир тарган, томо үүлтэрэй үнеэд шэргэһэнэйгээ һүүлээр 35-40 хоноод тугалладаг байна.

Тугалнуудай нормальнаар бэежэхынь тулада, үнеэдтэ минеральна тэжээл эдюулхэ хэрэгтэй. Тэдэнь юуд байха юм гэбэл: нюдэжэ бутаруулһан мел, дабһан ба яһанай гурил г. м. болоно. Иимэ нэмэлтэ тэжээлые, түрэхэ малда эдюулхэ тухайда бүхы фермэнүүд оролдохо ёһотой.

Зүгөөр, түрэхэ үнеэтэ минеральна тэжээл эдюулхэ ушар манай эндэ тон том р. Гэхэ зуураа, эхэ соогоо байһан тугалай һайнаар бэежэхын тулада, иимэ тэжээл заабол хэрэглэгдэнэ. Минеральна тэжээл эдюулээгүй дээрэһээ үнеэд дутуугаар түрэдэгшье ушарнууд үзэгдэдэг.

Түрэхэ үнеэтэ имагта соломо ба намагай үбһэ эдюулээд байдаг һаа, илангаяа минеральна тэжээл заабол үгэхэ хэрэгтэй. Губи газарай һайхан үбһэ ногоондо минеральна зүйлнүүд элбэг байдаг. Зун, адуу малнуудай бэлшээриндэ ябаха сагта минеральна зүйлнүүдые эдюулһэнэй хэрэггүй, яахадааб гэхэдэ, ургажа һууһан үбһэ-ногоон хадаа, минеральна зүйлнүүдээр баялиг байдаг юм.

Үбэлэй сагта минеральна тэжээлээр таһалдуулхагүйн зорилгоор, нюдэгдэһэн мел, дабһа, яһанай гурил эдеэрые холеод, үнеэн бүхэндэ сутка соо 100-100 граммай тухай эдюулжэ байха хэрэгтэй.

Колхозууд адуу малаа сутка соо нэгэ дахин уһалдаг заншалтай. Энээнтэй эрид шан аар тэмсэхэ шухала. Бүхы малаа сутка соо гурба дахинһаа үсөөн бэшээр ба түрэхэ үнеэдые, илангаяа шэргээд байһан үедэнь сутка соо 3-4 дахин ба 10-12 градус хүрэтэр халааһан бүлеэн уһаар уһалха болоно. Тугаллаха үнеэдые соолгон дээрэһээ хүйтэн уһаар уһалһанай гэмээр, жэл бүридэ хэдэн зуугаад түл хоролто болодог.

Түрэхэ үнеэдые хуурай, сэбэр ба дулаан байра соо, бусад малнуудһаа тусгаар байлгаха шухала. Зүгөөр, үдэрэй дулаанда хахад час тухай саг соо газаашань сэбэр агаарта гаргажа байха шухала.

Үнеэдэй түрэхэһөөнь 7-10 хоног урда тээ түрэлгын байра соо оруулха хэрэгтэй, тэндэ эрхим харууһалгаар хангахаһаа гадна, бүхэли сутка соо һахижа, манажа байхые малшадһаа эригдэнэ.

Фермэ дээрэ, үнеэдэй түрэхэ болзорые мэдэхын тулада доро заагдаһан календарь харабал зохино:

Ороондо ороһон үдэрынь	Тугаллаха сагынь
Мартын нэгэндэ	декабриин 5 да
—„— арбанда	—"— 14 дэ
—„— хориндо	—"— 24-дэ
Апрелиин нэгэндэ	январиин 5 да
—„— арбанда	—„— 14-дэ
—„— хориндо	—„— 24-дэ
Майн нэгэндэ	февралиин 4-дэ

Бүхы үнеэдые тугаллахаһаань урда тээ жэшээтэ һайнаар хагууһалга бол бол түл абалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын шухала услови мүн.

БМАССР-эй Наркомземэй ахалагша зоотехник Н. КОТОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07. Н-4725 Типография НКМП БМАССР.